

EXPO 58

Spektakel
uit de toekomst

Rudolph Nevi

HOUTEKIET
Antwerpen/Amsterdam

Inhoud

1. Spektakel uit de toekomst	pag. 5
Inleiding	pag. 7
Het weer op Expo 58	pag. 8
Futuristische wereldkermis	pag. 10
2. Belevingsspektakel	pag. 13
Naar de Expo	pag. 14
Brusselse metamorfose	pag. 16
Expo politie	pag. 18
Logement	pag. 19
Motel Expo	pag. 19
Pavillons 58	pag. 20
Vervoer op Expo 58	pag. 22
Expo 58 vanuit de hoogte	pag. 29
Uitputtend bezoek	pag. 34
Expo luchtbrug	pag. 37
Kindvriendelijke Expo	pag. 38
Rookvriendelijke Expo	pag. 40
Roken	pag. 40
Dieren op Expo 58	pag. 42
Betalend en gratis	pag. 46
3. Showspektakel	pag. 49
Muzikale Expo	pag. 51
Flor op de Expo	pag. 55
Massa-evenementen	pag. 59
Sport op Expo 58	pag. 61
Van filmster tot boer	pag. 63
Expo filmfestival	pag. 63
Wild West Show	pag. 65
Expo feestdagen	pag. 67
4. Futuristisch Spektakel	pag. 69
Cinerama	pag. 71
Expo filmplezier	pag. 72
Kinopanorama	pag. 74
Circarama	pag. 74
Magirama	pag. 77
Multimedia op Expo 58	pag. 78
Futuristische ervaringen	pag. 83
Drievoudige Kroon	pag. 85
De auto op Expo 58	pag. 86

Expo radiolamp	pag. 91	Het Hawaïaans Dorp	pag. 141
Ruimtevaart en telecommunicatie	pag. 92	De Heliport	pag. 142
Expo 58, blik op de toekomst	pag. 95	Het Meli Paviljoen	pag. 143
5. Nostalgie Spektakel	pag. 97	Het Martini Paviljoen	pag. 143
Dynamische dorpje	pag. 100	Cabaret/Dancing (Casbah)	pag. 143
Feestend dorpje	pag. 101	De Oberbayern	pag. 144
Stadje in wereldstad	pag. 103	Rome-Vienna	pag. 145
Vrolijke toegangen	pag. 104	De Hongaarse Kelders	pag. 145
Vrolijk Limburg	pag. 107	Het Zwitsers Chalet	pag. 146
Vrolijke kraampjes	pag. 114	Moeder Lambic	pag. 146
Nachtelijke metamorfose	pag. 121	Lunapark / Bagatelle	pag. 146
De prijspolitiek van Vrolijk België	pag. 123	Reinaert van Lorjou	pag. 148
		Pretparkcatastrofe	pag. 149
6. Kermispektakel	pag. 125	7. Culinaire Spektakel	pag. 153
Kermis op wereldformaat	pag. 127	Voedingspaviljoenen	pag. 156
Cinerama	pag. 128	Expo chocolade	pag. 159
Het Reuzenrad	pag. 128	Expo Restaurants	pag. 160
De Panoramische Uitkijktoren	pag. 128	Praha Restaurant	pag. 162
De Skyscraper	pag. 129	La Mamounia	pag. 163
De Bliksem	pag. 131	Le Porto Restaurant	pag. 165
De Dolle Muis	pag. 131	Futuristisch tafelen	pag. 166
De Interplanetaire Raket	pag. 131	Zelfbedieningsrestaurants	pag. 168
Sabor de Robot	pag. 132	Goedkoop voedsel	pag. 170
Maria en Sabor	pag. 132	Civitas Dei	pag. 173
De Panamericana Carrera Racebaan	pag. 133	Gratis voedsel	pag. 174
De Vliegende Auto's	pag. 134	Vreemd en nieuw voedsel	pag. 176
De Autoscooters	pag. 135	Expo dorstlessers	pag. 180
De Grote Spooktrein	pag. 135	Expo borrel	pag. 185
De Satelliet	pag. 135	8. Nachtelijk Spektakel	pag. 187
De Tyfoon	pag. 135	Betoverende lichtpracht	pag. 190
De Round Up	pag. 136	Sprookjesachtig	pag. 194
De Rotor	pag. 136	Let there be light	pag. 196
De Boemerang	pag. 136	Tropische Tuin	pag. 198
De Swing-O-Planes	pag. 136	Belgische tuinen	pag. 201
De Flying Reaction Planes	pag. 137	9. Epiloog	pag. 203
De Swan Ride	pag. 137	Expo 58 plattegrond	pag. 207
De Paardenmolen	pag. 138	Boekinfo	pag. 209
De Filmschiettent	pag. 138		
Het Plezante Huis	pag. 139		
Het Lachpaleis	pag. 140		
De Internationale Muziekhal (Palladium)	pag. 140		

1. Spektakel uit de toekomst

Dat de Wereldtentoonstelling van 1958 een grote indruk heeft nagelaten bewees het succes van de herdenking "50 jaar Expo 58" in 2008. Een half jaar lang werd deze gebeurtenis niet alleen herdacht in de media maar ook via talrijke projecten zoals tentoonstellingen, filmvoorstellingen, lezingen en andere evenementen. Er kwamen ook enkele boeken op de markt die elk met een eigen visie terugblikten op de Wereldtentoonstelling. Al deze werken, het een al wat uitvoeriger dan het andere, hadden de architectuur van Expo 58 als gemeenschappelijk punt. De moderne bouwwerken waren dan ook in grote mate bepalend voor een eerste indruk van Expo 58. Een ware verzuchting voor wie de Tweede Wereldoorlog nog had meegemaakt en jarenlang geconfronteerd werd met de wederopbouw van platgebombardeerde dorpen en steden.

Sommige boeken en enkele door erfgoedcellen opgezette projecten besteedden ook aandacht aan de modale bezoeker die met getuigenissen bewees dat hij niet alleen door de Expo architectuur geïmponeerd was. Ook nieuwigheden die vooral te maken hadden met consumptie en vertier bleef de Expo 58 bezoeker lang bij. Voor de meerderheid van de Belgen was een bezoek aan Expo 58 slechts een eenmalige activiteit en bleef er maar weinig ruimte over om technische en bouwkundige details te memoriseren. Het is dan ook aannemelijk dat velen zich vooral nog de aangename ervaringen herinneren. En die waren er in overvloed op de Brusselse Wereldtentoonstelling, van spectaculaire exploraties tot culinaire ontdekkingen.

Reeds bij het betreden van een van de negen toegangspoorten kwamen de bezoekers meteen onder de indruk van de futuristische uitstraling van het tentoonstellingsterrein. Een nooit eerder gezien sprookjeslandschap met ultramoderne bouwwerken die recht uit de meest recente sciencefictionfilm leken te komen. Met vervoermiddelen als een kabelbaan waarvan de kleurige gondels vanuit een ondergronds station naar de bollen van een buitenaards ogend Atomium leken te zweven. Met unieke driewielers en volgestouwde treintjes die spoorloos hun rondgapende passagiers vervoerden. Maar ook voor velen een eerste confrontatie met andere culturen. Tussen de buitenlandse Expobezoekers liepen dan ook heel wat Aziaten en mensen met een andere huidskleur rond. En die kende men alleen maar van de boekjes.

Enigszins bekomen van de eerste indrukken besepte de Expobezoeker dat hij dit alles onmogelijk op een dag kon bekijken. Ondanks de kleurrijke door Raymond Loewy ontworpen neonrichtingwijzers (foto links) en duidelijk getekende grondplannen van de hand van Lucien de Roeck - tevens ontwerper van de Exoposter - wist de meerderheid niet hoe eraan te beginnen. Sommigen probeerden wanhopig een van de 270 meertalige Expohostessen te raadplegen maar die hadden meestal de handen vol met verloren gelopen kinderen en buitenlandse bezoekers. Gelaten deinde de ietwat moedeloze bezoeker dan maar mee met de grote mensenmassa zonder goed te beseffen wat er allemaal achter die paviljoengevels te ontdekken viel. Expo 58 was voor vele bezoekers een dure aangelegenheid en een bezoek werd vaak beperkt tot één dag. "Veel en eigenlijk ook niks gezien" was dan ook een vaak gehoorde opmerking bij thuiskomst van de afgepeigerde Expo 58 bezoeker.

Beter af waren de meer kapitaalkrachtige bezoekers of zij die over - al dan niet via connecties verkregen - abonnementen voor de Wereldtentoonstelling beschikten. Zij konden het zich veroorloven om meerdere keren het expositie terrein te gaan verkennen. Wie daarbij ook nog eens goed voorbereid te werk ging behoorde alvast tot het selecte clubje bezoekers dat kon claimen het meeste van de Wereldtentoonstelling te hebben gezien. Voor de meerdaagse bezoeker werd dan ook al snel duidelijk welke wondere wereld er werkelijk schuilging achter Expo 58.

Door de grote vermaak- en spektakelfactor hielden zowel één- als meerdaagse bezoekers er het gevoel aan over naar een wereldkermis te zijn geweest. En dat gevoel werd ook nog eens versterkt door de aanwezigheid van een amusementspark met de allernieuwste attracties en een folkloristisch stadje dat voornamelijk uit drank- en eetgelegenheden bestond. Maar ook de nieuwste ontwikkelingen op visueel gebied, de media, de wetenschappelijke openbaringen, de dagelijkse voorstellingen en niet te vergeten de culinaire ontdekkingen droegen bij tot dit grootse kermisgevoel.

Met dit werk wil ik dan ook verder inspelen op het spektakelgehalte van de Wereldtentoonstelling, de ontdekking, de verwondering, het amusement en het vertier dat door de meeste Expo 58 bezoekers werd ervaren en hun is bijgebleven. Of het nu gaat over de eerste hotdog of cola, de eerste 3D-ervaring, wervende shows, experimentele muziek of film, adembenemende kermistoestellen en folkloristisch of exotisch plezier, het is allemaal te vinden in dit kijkboek, dat uitvoerig geïllustreerd werd met uniek fotomateriaal.

Hopelijk beleeft u als lezer plezier aan deze andere blik op de Brusselse Wereldtentoonstelling van 1958. De blik van de modale bezoeker, onder de indruk van leuke Expo-aangelegenheden die nooit eerder op voldoende literaire aandacht mochten rekenen.

Alvast veel lees- en kijkgenot!

Rudolph Nevi

NB: gemakshalve en om jongere lezers een idee te geven werden in dit boek de Expoprijzen naar hedendaagse valuta omgerekend door toepassing van volgende formule:

100 frank (1958) = 1000 frank (2018) / 40 = 25 euro

Het weer op Expo 58

Zoals het bij alle buitenevenementen geldt speelde ook het weer een belangrijke rol voor een geslaagd bezoek aan de Brusselse Wereldtentoonstelling. Bovenstaande foto laat echter vermoeden dat regen de grote massa niet thuisield.

De opening van Expo 58 vond plaats op 17 april, een grauwe en kille dag met temperaturen die niet boven de 9°C kwamen. De maand mei begon goed met enkele

zonnige dagen die vlot over de 20°C gingen maar haalde in de volgende weken nauwelijks nog 15°C. Ook juni startte goed met veel zon en temperaturen tot 26°C maar kende eveneens enkele koude dagen die rond de 14°C schommelden. De meeste dagen van juli zaten boven de 20°C met een top op 12 juli met 27,5°C. Nagenoeg hetzelfde voor augustus met in de laatste week pieken tot 29°C. September begon veelbelovend met temperaturen tot 30°C maar koelde snel af tot 15°C op de laatste dag van de maand. Op 10 oktober konden

de Expobezoekers nog genieten van een zonnige warme dag tot 20 graden. 19 oktober - de laatste dag van Expo 58 - werd net zoals de eerste een sombere dag die niet boven de 12°C reikte.

Met een gemiddelde temperatuur van 16,2°C en 500 uren zonneschijn zat de zomer van 1958 boven het gemiddelde. Met een neerslaghoeveelheid van 320 mm was het ook wel een natte zomer. Vele plensbuien met soms wat gerommel spoelden regelmatig de Expo zuiver. Gelukkig bleven zware onweders achterwege.

Futuristische Wereldkermis

Een doorsnee dag van een modale bezoeker tijdens de Brusselse Wereldtentoonstelling draaide vaak rond drie thema's, namelijk exploratie, consumptie en amusement. Voor velen klopte deze volgorde ook. Je ging eerst op verkenning en ontdekte al vrij vlug dat er niet alleen veel te zien, maar ook veel te consumeren viel. Helemaal voor niks zelfs, want op vele plaatsen was er wel wat te proeven of kon je aan gratis stalen geraken. Je moest er uiteraard wel wat geduld voor over hebben. Na vele kilometers slenteren belandde je ten slotte afgepeigerd aan een muurtje, op een terras, in een restaurant of gewoon op een zitje van een nabijgelegen drank- of ijskraam. Na deze noodzakelijke pauze begon de min of meer uitgeruste bezoeker opnieuw aan zijn verkenningstocht maar vaak zakte men meteen af naar het Attractiepark of Vrolijk België. Ideale plaatsen om met veel leute het Expobezoek af te ronden.

Het vermaak op Expo 58 was grotendeels gebaseerd op deze drie thema's. Een beetje vergelijkbaar met het bezoek aan de jaarlijkse kermis met flink wat futuristisch spektakel. Een zinnenprikkelende beleving die gemakshalve voor dit boek is onderverdeeld in de volgende hoofdstukken:

Belevingsspektakel zoals een helikoptervlucht over het tentoonstellingsterrein was niet voor iedereen weggelegd. Goed dat er nog een kabelbaan bestond om de Expo vanuit de lucht te bewonderen. Voor wie liever aan de grond bleef, waren er gemotoriseerde driewielers en treintjes op luchtbanden die hun passagiers tot in de verste uithoeken van het tentoonstellingsterrein brachten. Ander belevingsspektakel was er in de vorm van speciale elektrische apparatuur die het de

Een vrouwelijke bezoeker bestudeert aandachtig het Expoplannetje tijdens een rustpauze. Plaats genoeg om even de benen te strekken op de monumentale trap van het Russisch paviljoen (foto links onder).

Expobezoeker zo aangenaam mogelijk probeerde te maken. Erg gewaardeerde items, zeker als die verkoeling en verlichting brachten bij vermoeidheid en pijnlijke benen door het lange rondsletteren.

Showspektakel liet de bezoeker genieten van diverse voorstellingen en optredens. Van dagelijkse demonstraties tot opvoeringen van muziek, dans en spel. Verder nog spannende sportmanifestaties, spetterende waterballetten en onvergetelijke concerten van beroemde musici. Het showelement was een erg belangrijk onderdeel van Expo 58. Het was overal aanwezig, zowat elk paviljoen hield er rekening mee en had er de nodige tijd en ruimte voor uitgetrokken. Daarnaast bleek het Voorplein aan de Heizelhallen samen met enkele gezellige pleintjes van Vrolijk België uiterst geschikt voor openluchtevenementen.

Futuristisch spektakel was er dankzij de talrijke multi-mediatieoppassingen die vooral waren gericht op de zintuigen van de bezoekers. 3D-ervaringen, panorama-projecties, mechanische diorama's, live kleurentelevisie, technische simulaties, audiovisuele presentaties en computerconsultaties werden als bijzonder futuristisch ervaren en konden niet alleen in het Attractiepark, maar ook in de diverse paviljoenen beleefd worden.

